

ЗАЯВА
ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ
СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ
проекту Плану заходів з реалізації Національного плану дій з розвитку
відновлюваної енергетики на період до 2030 року

1) Замовник:

Замовником є Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (далі – Держенергоефективності),
Поштова адреса: м. Київ, 01001, пров. Музейний, 12
Офіційний веб-сайт: <https://sae.gov.ua/uk>

2) Вид та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування - стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Перед Україною, як і перед іншими країнами світу, зважаючи на глобальні зміни клімату, забруднення навколишнього середовища та зменшення біорізноманіття, актуальним постало питання досягнення сталого розвитку – розвитку, що дозволяє задовольнити потреби сучасного покоління без шкоди для майбутніх поколінь.

Україна, як кандидат в члени Європейського Союзу має у найкоротші строки гармонізувати українське законодавства до законодавства ЄС, зокрема, у сфері декарбонізації, енергоефективності та відновлюваної енергетики.

Так, у 2019 році Європейський Союз затвердив 4-й Енергопакет «Чиста енергія для всіх європейців» («Clean energy for all Europeans package»), а рішенням Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 30. 11. 2021 № 2021/14/МС-ЕлС Україна прийняла зобов'язання щодо його впровадження, зокрема щодо гармонізації національного законодавства у відповідність із Директивою 2018/2001/ЄС «Про заохочення використання енергії з відновлюваних джерел» до кінця 2022 року (RED II).

З метою імплементації Директиви 2018/2001/ЄС (RED II) та на виконання абзацу другого пункту 30 доручення Прем'єр-міністра України Д. А. Шмигала від 09.04.2021 № 12753/2/1-21 до абзацу четвертого підпункту «б» підпункту 5 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 березня 2021 року «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації», введеного в дію Указом Президента України від 23.03.2021 № 111, та пункту 1 окремого доручення Першого заступника Міністра енергетики України Ю. М. Власенка від 28.05.2021 № 18/1.2-4.5-115 Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України розроблено проект плану заходів з реалізації Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики на період до

2030 року (далі – План заходів з реалізації НПД ВЕ 2030), що пропонується до затвердження розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Також, у відповідь на труднощі та руйнування світового енергетичного ринку, спричинені вторгненням росії в Україну 18 травня 2022 року Європейська комісія представила план REPowerEU який передбачає подолання залежності Європи від російського викопного палива до 2030 року, серед основних заходів в контексті енергонезалежності зазначено розвиток відновлюваних джерел енергії, зокрема: прискорення у впровадженні відновлюваних джерел енергії. Комісія пропонує збільшити головну ціль для відновлюваних джерел енергії з 40% до 45% до 2030 року та зменшення споживання викопного палива в промисловості та у транспорті. Заміна вугілля, нафти та природного газу в промислових процесах зменшить викиди парникових газів і посилить безпеку та конкурентоспроможність. Енергозбереження, енергоефективність, заміщення палива, електрифікація та посилене використання відновлюваного водню, біогазу та біометану промисловістю можуть заощадити до 35 млрд м³ природного газу до 2030 року.

На сьогодні проект План заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 погоджено Міненерго та іншими ЦОВВ (без зауважень Мінагрополітики, Мінцифри, МОН, МЗС; із деякими зауваженнями, які не стосуються цілей розвитку галузі: Держводагентство, Мінрегіон, Мінфін, Мінінфраструктури та НКРЕКП). Наразі за результатами цих погоджень Держенергоефективності доопрацювало План заходів з реалізації НПД ВЕ 2030, врахувавши офіційні зауваження від заінтересованих центральних органів виконавчої влади та громадських організацій.

Основною метою затвердження плану заходів з реалізації Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 року є забезпечення подальшого збалансованого розвитку відновлюваної енергетики в Україні.

Даний документ визначає орієнтири та цілі подальшого розвитку сфери виробництва та використання енергоносіїв, вироблених з відновлюваних джерел та альтернативних видів палива, а також необхідні завдання та заходи, виконання яких забезпечить усунення бар'єрів та створення сприятливих умов для подальшого збільшення частки енергії з відновлюваних джерел в енергобалансі країни.

Проектом Плану заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 визначаються індикативні цілі розвитку відновлюваної енергетики та заходи правового й організаційного характеру, реалізація яких створить підґрунтя для досягнення зазначених цілей.

Переважна більшість заходів спрямована на розробку нових нормативно-правових актів або вдосконалення існуючої законодавчої бази у сфері відновлюваної енергетики, проведення організаційних заходів для різних напрямів державної політики.

План заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 спрямований на створення умов для збалансованого розвитку сфери виробництва та використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, сприяння

сталому економічному розвитку країни. Документ визначатиме головні напрями розвитку сфери відновлюваної енергетики з урахуванням українського законодавства і європейських підходів та базуються на таких положеннях:

- Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджена Законом України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII;

- Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 р. № 932-р;

- Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р;

- Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та адаптовані з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна" (Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019);

- Директива ЄС 2018/2001 «Про заохочення використання енергії з відновлюваних джерел» до кінця 2022 року (RED II);

- Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 605 р;

- Оновлений національно визначений внесок України до Паризької угоди, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.07.2021 № 868-р;

- Стратегія енергетичної безпеки України, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 907-р;

- Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;

- Концепція реалізації державної політики у сфері теплопостачання, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 569-р;

- Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 року № 430 р.

3) Те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів);

Виконання Плану заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 передбачатиме планування та здійснення конкретних заходів, серед яких можуть бути такі, що відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Відповідно п.2. статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до першої категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, включено:

- теплові електростанції (ТЕС, ТЕЦ) та інші потужності для виробництва електроенергії, пари і гарячої води тепловою потужністю 50 мегават і більше з використанням органічного палива, атомні електростанції та інші ядерні реактори, включаючи будівництво, виведення (зняття) з експлуатації таких електростанцій або реакторів (крім дослідницьких установок для виробництва і конверсії ядерного палива та сировини для одержання вторинного ядерного палива, матеріалів, що діляться та відтворюються, потужність яких не перевищує 1 кіловат постійного теплового навантаження);

Відповідно п.3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до другої категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, включено:

енергетичну промисловість, зокрема:

- гідроелектростанції на річках незалежно від потужності;
- вітрові парки, вітрові електростанції, що мають дві і більше турбіни або висота яких становить 50 метрів і більше.

Географічними межами реалізації проекту документа державного планування, який підлягає проведенню СЕО, є територія України, хоча показники не враховують тимчасово окуповані території окремих районів Донецької і Луганської областей та Автономної республіки Крим. Передбачається, що після відновлення територіальної цілісності України показники НПД ВЕ 2030 року будуть скориговані.

Планом заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 передбачається досягнення наступних цілей:

Ціль 1. Розвиток електроенергетичної сфери

Розвиток електрогенеруючих потужностей:

- на основі використання енергії вітру;
- на основі використання енергії сонця;
- на основі використання гідроенергії, у тому числі: великі гідроелектростанції, мікро-, міні- та малі гідроелектростанції;
- на основі використання геотермальної енергії;
- на основі використання біомаси;

Розвиток балансуєчих потужностей, необхідних для інтеграції об'єктів відновлюваної електроенергетики в енергосистему:

- розвиток систем накопичення енергії;
- інтеграція відновлюваних джерел енергії в енергосистему.

Ціль 2. Розвиток систем опалення і охолодження

Розвиток теплогенеруючих потужностей:

- на основі використання енергії сонця;

- на основі використання біомаси;
- на основі використання енергії навколишнього природного середовища за допомогою теплових насосів;
- на основі використання геотермальних джерел.

Ціль 3. Збільшення обсягів використання енергоносіїв, отриманих з відновлюваних джерел енергії, в транспортному секторі

Використання енергоносіїв, отриманих з відновлюваних джерел енергії, в транспортному секторі, у тому числі:

- використання електроенергії;
- розвиток сфери використання біоетанолу;
- розвиток сфери використання біодизельного палива;
- розвиток сфери використання біометану.

Для реалізації зазначених цілей плану заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 передбачені заходи, які забезпечать збалансований розвиток відновлюваної електроенергетики, теплоенергетики та споживання відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) транспорті, зокрема:

- запровадження аукціонів з розподілу квоти підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, у тому числі з урахуванням земельних ділянок та/або споруд з визначеними технічними параметрами та технічними умовами;
- удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії генеруючими установками споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів та приватних домогосподарств;
- запровадження гарантій походження енергії з відновлюваних джерел (електроенергія з ВДЕ, біометану);
- запровадження механізмів розвитку виробництва електроенергії з відновлюваних джерел на ринкових засадах (Corporate PPA's);
- розробка законопроектів щодо розвитку біоенергетики, зняття бар'єрів розвитку геотермальної енергетики; збільшення використання біопалива на транспорті;
- розробка законопроекту щодо розвитку морської (офшорної) вітрової енергетики та щодо морського просторового планування та визначення статусу територій для будівництва офшорних вітроелектростанцій;
- впровадження конкуренції в системах централізованого теплопостачання;
- розвиток інфраструктури електрозарядних станцій;
- визначення засад утилізації обладнання ВДЕ після завершення терміну дії;
- створення умов для будівництва виробничих потужностей із виготовлення обладнання для виробництва енергії з ВДЕ, систем накопичення та балансуючих потужностей.

- популяризація переваг використання відновлюваних джерел енергії;
- підготовка професійних кадрів у сфері відновлюваної енергетики.

4) Ймовірні наслідки:

В ході здійснення СЕО мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації документа державного планування - плану заходів з реалізації НПД ВЕ 2030, зокрема, мають бути оцінені наслідки для таких компонентів довкілля:

- ґрунти та надра;
- атмосферне повітря;
- водні ресурси;
- стан фауни, флори, біорізноманіття;
- кліматичні фактори;
- відходи;
- ландшафт та рекреаційні зони;
- наслідки для здоров'я населення

Завдання запропонованого плану заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 спрямовані на декарбонізацію економіки, зменшення викидів CO₂, запобігання забрудненню навколишнього природного середовища, що в свою чергу мінімізує шкідливий вплив на здоров'я населення.

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки варто оцінити ймовірні наслідки від діяльності, що пропонується відповідно до НПД ВЕ 2030, для територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон, територій Смарагдової мережі та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову й естетичну цінність.

Транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення не очікуються.

5) Виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено ;

Зважаючи на виклики технічного та економічного характеру у сфері відновлюваної енергетики, в документі приділено значну увагу заходам щодо їх врегулювання, а саме: забезпечення сталості генерації об'єктів відновлюваної генерації, підвищення надійності енергопостачання, перенесення сезонних змін попиту на електроенергію; стимулювання виробництва «чистої» електроенергії на ринкових засадах; удосконалення умов підтримки енергетичних кооперативів та приватних домогосподарств; запровадження механізму видачі гарантії походження електроенергії з ВДЕ; сприяння розвитку офшорної вітрової енергетики; підтримка розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива та виробництва теплової енергії з них; розвиток ринків рідких біопалив та біогазів, у тому числі біометану; стимулювання використання енергоносіїв з ВДЕ у транспортному секторі.

Сьогодні, на тлі російської війни проти України та в той час коли росія чинить енергетичний шантаж всієї Європи, гостро постає питання енергетичної безпеки та незалежності від традиційних російських енергоносіїв, тому найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованого плану

заходів з реалізації Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 року.

В процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки будуть розглянуті наступні альтернативи:

Альтернатива 1:

«Нульовий сценарій» - тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації, стану компонентів навколишнього середовища, впливу на здоров'я людини у випадку незатвердження зазначеного документа державного планування;

Альтернатива 2:

Найбільш сприятливий сценарій - опис, прогнозування та оцінка ситуації, стану компонентів навколишнього середовища, здоров'я людини у випадку успішної реалізації запропонованих заходів.

Пропонується прийняти та затвердити проект плану заходів з реалізації НПД ВЕ 2030, оскільки він є оптимальними і нагальним відповідно до реальних умов сьогодення та в контексті забезпечення подальшого розвитку відновлюваної енергетики для сприяння енергетичній незалежності України та декарбонізації енергетики і є такими, що відповідають цілям Стратегії енергетичної безпеки України, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 907-р.

Необхідність розгляду інших альтернатив буде визначено під час аналізу проекту плану заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 та з врахуванням розгляду Заяви про обсяг СЕО.

Оцінка ефективності вказаних альтернативних варіантів буде відображена у Звіті про стратегічну екологічну оцінку.

б) Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки;

Основною метою прогнозу є оцінка можливої реакції навколишнього природного середовища на прямий чи опосередкований вплив людини, вирішення задач раціонального природокористування у відповідності з очікуваним станом природного середовища.

Для здійснення досліджень будуть використовуватись логічні і формалізовані методи оцінювання та прогнозування, зокрема буде здійснено:

- збір та аналіз інформації, статистичних даних із офіційних та відкритих літературних наукових джерел та інтернет-ресурсів про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників (зокрема доповіді про стан навколишнього природного середовища, відомості про стан та місце розташування об'єктів ПЗФ та Смарагдової мережі, відкриті картографічні джерела, експертні оцінки тощо), опрацювання даних з використанням методів описової статистики, факторного аналізу, геопросторового аналізу та геостатистики;
- аналіз слабких та сильних сторін проекту плану заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 з точки зору екологічної ситуації;
- проведення консультацій із громадськістю та органами влади в процесі стратегічної екологічної оцінки;

- сценарне прогнозування для дослідження визначених альтернатив;
- проведення оцінки впливу виконання плану заходів плану заходів з реалізації НПД ВЕ 2030 на складові довкілля, стан здоров'я населення.

7) Заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування ;

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки передбачається розглядати заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на довкілля, визначені законодавством та нормативно-правовими актами.

Так, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», визначає загальні вимоги в галузі охорони навколишнього середовища при розміщенні, проектуванні, будівництві, введенні в експлуатацію, експлуатації, консервації, споруд та інших об'єктів.

Законом встановлено, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з додержанням обов'язкових екологічних вимог:

- а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;
- б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;
- в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;
- г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення;
- д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;
- е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на об'єкти тваринного світу під час провадження планованої діяльності, у відповідності до вимог статей 9, 37, 39, 40 Закону України «Про тваринний світ»:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;
- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів;
- охорону середовища існування, умов розмноження і шляхів міграції тварин;

- недоторканість ділянок, що становлять особливу цінність для збереження тваринного світу;
- розроблення і здійснення заходів, які будуть забезпечувати збереження шляхів міграції тварин.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на здоров'я населення визначатимуться відповідно до вимог Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для гідроенергетичних потреб будуть визначені відповідно до положень Водного кодексу України.

Також, будуть розглянуті заходи з адаптації до зміни клімату та підвищення опірності до пов'язаних з кліматом ризиків і стихійних лих для сфер охорони здоров'я, життєдіяльності людей, сектору енергетики та природних екосистем.

Будуть враховані вимоги Закону України «Про альтернативні джерела енергії» в частині додержання екологічної безпеки та безпеки для здоров'я людини за рахунок зменшення негативного впливу на стан довкілля при створенні та експлуатації об'єктів альтернативної енергетики.

8) Пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку;

Стратегічна екологічна оцінка буде виконана в обсягах, визначених статтею 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Пропонується така структура Звіту із СЕО:

- 1) зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування;
- 2) характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);
- 3) характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);
- 4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);
- 5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування;

6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;

7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;

8) обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки);

9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

10) опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності);

11) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

9) Орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, та строки їх подання .

Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту плану заходів з реалізації Національного плану дій розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 року та *подаються до:*

Департаменту розвитку відновлюваної енергетики Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України

Відповідальна особа: Начальник відділу адміністративних послуг Департаменту розвитку відновлюваної енергетики **Зайка Іван Миколайович** (контактні дані: saeevde@gmail.com; 292-80-92, 292 -70-95)

Строк подання зауважень і пропозицій становить 15 днів, тобто до « 6 » жовтня 2022 року включно.